

Zeeuw, Gerard de

Studie, promotie en IWA

Gerard de Zeeuw studeerde wiskunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden, econometrie en statistiek aan de Economische Hogeschool te Rotterdam (onder meer bij Jan Tinbergen en Henk Theil) en wiskundige psychologie aan de Universiteit van Stanford (onder meer bij Patrick Suppes en Bob Estes). Hij promoveerde in 1974 aan de Universiteit van Amsterdam (Filosofische Faculteit), op een onderzoek naar methoden van psychologisch onderzoek.

Van 1964 tot 1973 was hij universitair docent en later universitair hoofddocent bij het Psychologisch Laboratorium van de Universiteit van Amsterdam met als taak het onderwijs in onderzoeksmethodologie. Van 1973 tot 1997 was hij was hoogleraar in de algemene andragologie, in het bijzonder de methodenleer van het andragologisch onderzoek (sinds 1990 op persoonlijke titel). Van 1997 tot 2001 was hij hoogleraar bij de Faculteit Wiskunde, Informatica, Natuurkunde en Sterrekunde bij de Universiteit van Amsterdam met als onderwerp complexe sociale systemen, in het bijzonder de wiskundige modellering van innovatie processen.

Loopbaan en huidige werkzaamheden.

In 2001 bereikte De Zeeuw de leeftijd van 65 jaar en werd hij emeritus hoogleraar. In 1994 werd hij visiting professor aan de Universiteit van Lincolnshire en Humberside (later Universiteit van Lincoln), met als onderzoeksgebied systemen en management, en aan de London School of Economics, met als onderzoeksgebied sociale en organisatiepsychologie (1994-2004).

Hij is momenteel gewoon hoogleraar systems management bij de Faculteit voor Business and Management van de Universiteit van Lincoln. Hij is daar tevens Director of Post-Graduate Studies, en verantwoordelijk voor het Facultaire PhD programma. Momenteel nemen daar ongeveer 60 studenten aan deel, waarvan 25 onder zijn directe leiding (september 2007).

Hij doceerde drie jaar aan de Landbouwniversiteit te Wageningen (1991-1994). Hij is twee keer verkozen tot fellow van het Nederlandse Instituut voor Gevorderd Onderzoek (Netherlands Institute of Advanced Studies).

Hij is verder leider van twee kleine onafhankelijke onderzoeksgroepen: het Centrum voor Innovatie en Coöperatieve Technologie in Amsterdam en het Lincoln Research Center in Lincoln (UK).

“Ondersteuning, Overleving en Cultuur”.

De Zeeuw's grootste onderzoeksproject betrof een studie gesubsidieerd door Minister Deetman met als onderwerp “Ondersteuning, Overleving en Cultuur” (9.6 miljoen gulden over 8 jaar). Doel van dit project was methodologisch onderzoek ten behoeve van gebruikerskwaliteit én het ontwerp van onderzoeksmodellen voor de ondersteuning van individuele en collectieve actie. Het ging er om aan te geven hoe de individuele vrijheid van handelen kan worden vergroot en hoe de sociale identiteit van de handelende mens kan worden versterkt. De resultaten beogen maatschappelijke veranderingen te ondersteunen die sociale rechtvaardigheid en collectieve verantwoordelijkheid bevorderen. Een internationale commissie waardeerde het resultaat van dit project als excellent.

Organisatorische activiteiten.

De Zeeuw was en is actief op organisatorisch gebied. Zijn huidige functies omvatten onder meer het presidentschap en bestuurslidmaatschap van de International Federation for Systems Research, het presidentschap en bestuurslidmaatschap van de Systeemgroep Nederland. Hij was vele jaren decaan van de Subfaculteit Andragologie, lid van de Academische Raad en gekozen bestuurslid van de

Universiteit van Amsterdam. Hij is buitengewoon lid van het Nederlands Instituut van Psychologen. Daarnaast is hij ereid van de United Kingdom Systems Society. Hij organiseerde meer dan honderd wetenschappelijke conferenties en startte 8 onderzoeksgroepen (waarvan er nog 4 bestaan). De Zeeuw is tevens actief als vrijwilliger, bijvoorbeeld bij de ondersteuning van mensen die na therapie weer in de maatschappij willen inburgeren en bij het voorkomen van jeugdige zwangerschappen. Meestal gaan dergelijke activiteiten met onderzoek gepaard.

Conferenties

In 1979 startte De Zeeuw een serie conferenties die zich kenmerkten door hun vormgeving. Deelnemers reageerden op een door hem gekozen thema ('Probleem van ...'). Verder zorgde hij voor een uitgebreid sociaal programma om iedereen zo veel mogelijk met elkaar in discussie te brengen. De conferenties leidden tot een uitgebreid netwerk van onderzoekers die direct of indirect bijdragen/bijdroegen aan kennis ter ondersteuning van maatschappelijke zelfverbetering. De serie werd beëindigd in 2001, maar is in 2005 herstart, nu in kleiner formaat, met een frequentie van 2 per jaar. Een weerkerend thema in het werk van De Zeeuw is het via kennisverwerving voorkomen dat mensen worden meegezogen in maatschappelijke ontwikkelingen, bijvoorbeeld bij de problemen die zij ondervinden, maar ook bij de hulp die zij krijgen of verlenen. Hulp kan de onafhankelijkheid en zelfbeschikking van juist diegenen ondermijnen die om ondersteuning vragen.

Handelen.

Het centrale thema van De Zeeuw's werk is het menselijk handelen. In het dagelijks leven herkennen we dat vrij gemakkelijk. We herkennen dat mensen wandelen, huwen, etc. Veel moeilijker is het die herkenning via onderzoek te preciseren. Als bijvoorbeeld iemand op de vraag wat hij doet, antwoordt dat hij wandelt, zou het antwoord eigenlijk moeten zijn dat hij vertelt dat hij wandelt, enz. Elke interventie of wijziging in de omgeving creëert parallelle maar ook nieuwe doelen en handelingen. Het gevaar van verwarring is derhalve groot en daarmee ook het gevaar dat interventies tot neveneffecten leiden, inclusief ongewenste. Wil men toch onderzoeken hoe het bereiken van bepaalde doelen gesteund kan worden, dan zijn aangepaste of nieuwe methoden nodig.

Er zijn er veel ontwikkeld. Men denke aan het nemen van een steekproef zonder teruglegging. Dit maakt het mogelijk de antwoorden van proefpersonen te vergelijken alsof ze onafhankelijk van elkaar zijn. Een andere oplossingsmethode is om respondenten of proefpersonen te instrueren niet op de onderzoeker te reageren ('denk niet na bij je antwoord'). Een derde benadering berust op het idee van re-normalisatie – het onderzoeken van de collectieve handeling van meerdere personen, als methode om te grote variatie bij onderzoek naar hun afzonderlijke handelen te voorkomen. Deze benadering is de meest krachtige. Ze is volgens De Zeeuw minimaal noodzakelijk wil van succesvol onderzoek ten behoeve van de oplossing van andragologische problemen sprake zijn.

Hij heeft veel werk gemaakt van de ontwikkeling van zulk onderzoek in het kader van de andragologie maar ook via bijdragen elders, bijvoorbeeld via de studie van collectief probleem oplossen, besluiten nemen (hij startte conferenties in 1969 die leidden tot de oprichting van de European Association of Decision Making), systeem analyse (hij is founding father van de International Federation of Systems Research en van de Systeemgroep Nederland) en second order cybernetics (hij ondersteunde de oprichting van de UK Cybernetics Society). Hij heeft veel geëxperimenteerd met benaderingen zoals 'co-operative inquiry' en het verwerven van 'strong actorship'. Tegenwoordig experimenteert hij met 'engaged research' ten behoeve van community development.

Andragologie.

Volgens De Zeeuw vormt de andragogie een belangrijk exponent van de Europese cultuurontwikkeling en van de huidige globalisatie daarvan. Ze kan daar niet meer uit worden weggedacht (al of niet onder die naam). Haar introductie in de wereld van onderzoek (onder de naam andragologie) betekende dat een nieuw type onderzoeksprobleem centraal werd gesteld: de ondersteuning van handelen in een sociale context. Dat betekende een belangrijke stimulans voor de ontwikkeling van de andragogie, maar ook voor de ontwikkeling van een type onderzoek met grote kracht, de al genoemde derde benadering. Het historisch belang van de systematische ontwikkeling van de andragologie is daarmee drieërlei: ethisch-praktisch, disciplinair en wetenschapstheoretisch.

Publicaties

Een Festschrift ter gelegenheid van zijn emeritaat is gepubliceerd in: Journal of Systems Research and Behavioral Science, Vol. 19, nr. 2. Dit betreft de jaren tot en met 2001.

Een selectie uit latere publicaties:

Garcia-Lorenzo, L., Sevasti-Nolas, M., Zeeuw, G. de (2006), Telling stories and the practice of collaboration. *Systematica*, vol. 15, pp. 177-191.

Zeeuw, G. de (2006), A forgotten message? Von Bertalanffy's puzzle. *Kybernetes*. Vol. 35, nr. 3/4, p. 433-441.

Zeeuw, G. de (2005), Growth of experience. *Journal for Research Practice*. 1(1), <http://jrp.icaap.org/content/v1.1/zeeuw.html>

Zeeuw, G. de (2005), Auf der Suche nach Wissen. In: Baecker, D. (ed.), *Schlüsselwerke der Systemtheorie*. VS, Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden.

Zeeuw, G. de (2005), Ervaringsverwerving. Een methodisch opstel. In: H. van Haaster & Y. Koster-Deese. *Ervaren en weten. Essays over de relatie tussen ervaringskennis en onderzoek*. Utrecht: Van Arkel. Pages: 61-73.

Zeeuw, G. de, (2004), Fighting for Science. *Kybernetes*, 33-3/4, p. 717-726.

Links

De website van De Zeeuw: www.cict.demon.co.uk (wordt mogelijk binnenkort veranderd)

Het e-mail adres: gdezeeuw@lincoln.ac.uk.

Paper: "[Stories and the acquisition of knowledge](#)"

(Opgesteld d.d. 23 september 2007)